У румунському містечку відкрилася найбільша в Східній Європі синагога

Синагога у Сигеті

40 000-тисячне місто Сігет-Мармароський поблизу кордону з Україною нещодавно стало центром паломництва сатмарських хасидів з усього світу. Привід: відкриття найбільшої в Центральній та Східній Європі синагоги, збудованої після Другої світової війни. У Сігеті народився перший Сатмарський Ребе Йоель Тейтельбаум, один із провідних ідеологів сучасного ультраортодоксального юдаїзму. Він був відомий своєю протидією сіонізму та низкою постанов, наприклад, рекомендував одруженим жінкам голити голову щомісяця перед зануренням у мікву, а потім покривати її не перукою, а хусткою або тюрбаном, наполягав, щоб усі жінки громади носили товсті коричневі панчохи зі швами і т.ін.

Перший Сатмарський Ребе Йоель Тейтельбаум

Рав Аарон Тейтельбаум

Будівництво синагоги почалося у 2017 році під патронатом нинішнього лідера хасидів Сатмар Аарона Тейтельбаума, який живе в США. Будівля розташована поруч із пам'ятником жертвам Голокосту, зведеного на місці Великої синагоги, зруйнованої в 1944 році. Комплекс включає мікву, єшиву та кошерний готель із рестораном.

Євреї в Сігеті — переважно вихідці із сусідньої Галіції — з'явилися у XVII столітті. Наприкінці XIX століття юдеї становили вже третину населення, а 1920 року — майже половину. Громада, яка налічувала 11 000 осіб, процвітала — у містечку проходили виставки єврейських художників, працювали єврейські спортивні клуби, видавалося декілька газет та журналів, у місцевому театрі ставилися єврейські п'єси, виступали з лекціями єврейські інтелектуали. Ще більше євреїв мешкало в навколишніх містечках.

В 1940 році північна Трансільванія була анексована Угорщиною, що призвело до введення дискримінаційних расових законів. Коли нацисти встановили в Угорщині пряме правління, почалися депортації — 16-22 травня 1944 року місцевих євреїв посадили в товарні потяги та відправили до Аушвіца.

Будинок у Сигеті, де народився Елі Візель

У тому числі й родину майбутнього письменника, лауреата Нобелівської премії миру Елі Візеля, будинок якого сьогодні перетворено на музей.

Після звільнення 1945-го повернулося небагато людей. Більшість репатріювалася до Ізраїлю, перед від'їздом встановивши меморіал загиблим одноплемінникам на місці Великої синагоги, спаленої 1944-го.

Згідно з переписом 2011 року в Сігеті проживало 11 євреїв, за іншими оцінками їх було близько ста. Що б там не було, Рав Аарон Тейтельбаум поставив за мету відродити у Румунії громаду сатмарських хасидів, і відкриття синагоги — перший крок у цьому напрямку. Місцева влада сподівається, що нова синагога приверне паломників до міста, населення якого зменшується упродовж двох останніх десятиліть.

Віктор Маковський